TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Lausunto

TSV/9995/2024

14.10.2024

Liikenne- ja viestintävaliokunta
liv@eduskunta.fi

EU/88/2022-SM-52, U 69/2002 vp

Lausunto valtioneuvoston kirjelmästä Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisyä ja torjuntaa koskevista säännöistä

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt tietosuojavaltuutetun lausuntoa asiassa ”Valtioneuvoston kirjelmä Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisystä ja torjunnasta (U 69/2022 vp)”.

Aiemmat lausunnot

Aiemmissa lausunnoissaan tietosuojavaltuutettu on tuonut esiin huolensa aiemman esityksen epäsuhtaisesta puuttumisesta esitetyn sääntelyn kohteena olevien luonnollisten henkilöiden yksityisyyden suojaan sekä viranomaisten toimivaltuuksiin.

Euroopan tietosuojaneuvosto antoi myös 13.2.2024 uuden lausunnon[1] aiemmasta esityksestä.

Lausunto

Tietosuojavaltuutetun toimistolle 7.-8.10. toimitetun materiaalin mukaisesti aiempaa Euroopan komission esitystä (COM(2022) 209 final) on Unkarin puheenjohtajuuskaudella muutettu muun muassa poistamalla esityksestä teksti ja ääniviestintään sekä ennalta tuntemattomaan CSAM-aineistoon kohdistuva tekninen valvonta ja edellyttämällä päästä päähän salausta käyttäviä viestintäpalveluita mahdollistamaan välitettävien viestien läpivalaisu jo viestijän päätelaitteessa. Viestintäpalvelun käyttäjiä edellytettäisiin antamaan suostumuksensa kuva- ja videoviestintänsä läpivalaisuun voidakseen käyttää viestintäpalvelua ym. viestien lähettämiseen.

Tässä lausunnossa ei arvioida tai oteta kantaa ilmeisiin tietoturvariskeihin, joita esityksen mukaisten läpivalaisumekanismien rakentaminen viestintäpalveluihin synnyttäisi, muuten kuin toteamalla että teknisesti esitetyn kaltainen viestintäpalvelun käyttäjän päätelaitteella tehtävä kuvien ja videoiden läpivalaisu edellyttänee tietoliikenneyhteyttä päätelait-

[1] https://www.edpb.europa.eu/system/files/2024-02/edpb_statement_202401_proposal_regulation_prevent_combat_child_sexual_abuse_en.pdf

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

teen ja ehdotetun EU Centren välille tiivistetietojen välittämistä ja vertailua varten, ja tästä syntyviä välitystietoja voidaan käyttää päätelaitteiden ja niiden haltijoiden seurantaan.

Lausuttavassa puheenjohtajavaltion kompromissiesityksessä esitetään että kuva- ja videoviesteihin kohdistettavien läpivalaisutoimenpiteiden kohdentuessa päästä päähän salattua viestintää hyödyntävään palveluntarjoajaan, toimenpiteet olisivat mahdollisia vain sillä edellytyksellä, että viestijä antaa palveluntarjoajan ehtojen mukaisesti nimenomaisen suostumuksensa siihen, että ko. toimintoa voidaan palvelussa käyttää. Jos palvelua käyttävä viestijä ei anna lupaa kuvien läpivalaisulle, hän ei voisi lähettää ko. sovelluksella kuvamuotoista materiaalia.

Asetusehdotuksessa ei tarkemmin määritellä suostumusta. Sähköisen viestinnän luottamuksellisuuden kuuluessa yksityisyyden suojan ydinalueeseen, tulee näiden EU perusoikeuskirjan vahvistamien oikeuksien ja vapauksien rajoittamisesta säätää tarkkarajaisesti lailla niiden keskeistä sisältöä kunnioittaen suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.

Henkilötietojen käsittelyyn liittyvä suostumus on määritelty yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 11 alakohdassa ja se on yksi mahdollinen henkilötietojen käsittelyperuste tietosuoja-asetuksessa asetettujen edellytysten täyttyessä. Jotta suostumus on pätevä, sen on oltava yksilöity, tietoinen, aidosti vapaaehtoinen ja yksiselitteinen tahdonilmaisu.

Euroopan tietosuojaneuvosto on julkaisuissaan 05/2020 (”Suostumusta koskevat suuntaviivat”)[2] ja 08/2024 (”Valid Consent in the Context of Consent or Pay Models Implemented by Large Online Platforms”)[3] käsitellyt laajemmin laillisen suostumuksen edellytyksiä ja rajoituksia sekä suostumuksen käyttöä palvelun käytön edellytyksenä. Yksittäisenä nostona pätevän suostumuksen edellytyksistä todettakoon, että suostumuksen antamisesta on oltava mahdollisuus kieltäytyä, ja se on voitava peruuttaa ilman haitallisia seurauksia. Suostumuksen peruuttamisen on oltava yhtä helppoa kuin suostumuksen antaminen.

Puheenjohtajavaltion kompromissiesityksestä jää epäselväksi, miten esitetty palvelun täysimääräisen käytön rajoittaminen vain kuvallisen viestinnän läpivalaisuun suostuville käyttäjille täyttää yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisen suostumuksen edellytykset.

Puheenjohtajavaltion kompromissiesityksestä jää käsitys, että esitetty palvelun käytön rajoittaminen vain kuvallisen viestinnän läpivalaisuun suostuville käyttäjille ei täytä yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisen suostumuksen edellytyksiä.

Allekirjoitus

Anu Talus
Tietosuojavaltuutettu

[2] https://www.edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-052020-consent-under-regulation-2016679_fi
[3] https://www.edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/opinion-board-art-64/opinion-082024-valid-consent-context-consent-or_fi

TIETOSUOJAVALTUUTETUN
TOIMISTO

Lauri Karppinen
IT-erityisasiantuntija